

# PS

## ALLEHANDA OM VARJEHANDA

**Avdelningen** har för vana att återkomma, även när förmultningshögen nära nog torkat samman i brist på insända bidrag av lagom längd.

De baklängesbläddrare som vill se sitt namn i tryck bör därför observera att sannolikheten för inflytande vid det här laget har överskridit 100 procent.

**Själv** har avdelningsföreståndaren inte kunnat hjälpa att falla i tankar över det besynnerliga inslag i tiden som kallas »kompetensutveckling». Under den tid när föreståndaren ännu kunde tillgodogöra sig sådant hade fenomenet en rik flora av namn – t ex utbildning, vidareutbildning och fortbildning – men numera täcker detta moderna gummibegrepp allt från dagisgrupper via datorprogramkurser och yrkesutbildning till doktorandseminarier.

På den tillfälliga mediearbetsplats där föreståndaren på sedvanligt krokiga vägar har hamnat, försökte häromdagen en lätt luttrad kollega reda ut vad det ytterst är fråga om och lyckades därmed komma på en term som nu endast med tveksamhet underställs bläddrarnas avsmakning: »in-kompetensavveckling».

Inte på något sätt vill föreståndaren hållas ansvarig för detta begrepps framtida spridning, men förmodligen speglar det bättre både behoven och avsikterna på de flesta berörda håll.

**Själv** utforskar föreståndaren vad hans samling av tillämpningsföreskrifter och tolkningar kring Murphy's lag (lätt tillgänglig via en enkel Internet-sökning på »Murphy» eller i flera böcker, t ex Paul Dicksons »The Official Rules») har att förtälja i ämnet utbildning, varvid följande poppar upp på skärmen:

Bok's Law: If you think education is expensive – try ignorance.

Terman's Law: *There is no direct relationship between the quality of an educational program and its cost.*

Waffle's Law: *A professor's enthusiasm for teaching the introductory course varies inversely with the likelihood of his having to do it.*

Weisman's Law of Examinations: *If you're confident after you've just finished an exam, it's because you don't know enough to know better.*

**Avdelningen** vet inte bättre än att återkomma.

## Etisk kod för patienter

Ur sedvanligt dunkel källa har avdelningen tillsänts följande, högst betänksvärda etiska regler för patienter. Originalspråket (varifrån föreståndaren har översatt) samt passusen om läkarräkningarna mer än antyder att dokumentet har sitt ursprung i USA, men i dessa dagar kan man ju aldrig veta.

1. *Vänta dig inte att din läkare skall dela ditt lidande.*

Onödig inlevelse i patientens situation kan leda till att han förlorar sin värdefulla vetenskapliga objektivitet.

2. *Var alltid glad och vänlig.*

Din läkare lever ett upptaget och påfrestande liv, vilket kräver all vänlighet och uppmuntran som kan uppbringas.

3. *Försök att verkligen lida av den sjukdom som du behandlas för.*

Kom ihåg att din läkare har ett professionellt anseende att upprätthålla.

4. *Klaga inte ifall behandlingen misslyckas.*

Din läkare har ändå uppnått en så djup insikt i den sanna naturen hos din sjukdom att det mer än väl uppväger de (åtminstone så småningom) övergående lidanden som du kan ha upplevt.

5. *Vänta dig aldrig att läkaren ska beskriva vad som görs och varför.*

Det är naturligtvis fäfängt att anta att så delikata överväganden skulle kunna förklaras i termer som du kan förstå.

6. *Underkasta dig villigt nya experimentella metoder.*

Även om de inte gagnar dig direkt kommer det hela att leda till en forskningspublikation av utomordentligt högt intresse.

7. *Betala dina läkarräkningar snabbt och villigt.*

Du bör se det som en förmån att kunna bidra, om än i ringa mån, till läkares och andra välgörarens välbefinnande.

8. *Lid inte av sjukdomar som du inte har råd med.*

Det är obetänksamt och oförsämligt att bära på något som går utöver dina tillgångar.

9. *Avslöja aldrig några av de fel och misslyckanden som kommit i dagen medan du behandlas av en läkare.*

Patient-läkarrelationen är något att slå vakt om, och du har en helig plikt att skydda läkaren från offentligt avslöjande.

10. *Dö inte i läkarens närvaro eller under hans direkta vård.*

Detta orsakar honom onödiga besvär och kan i många fall direkt generera honom.

## Omläsningen

### 14 juni

Vilket yrke! Hur kom det sig att jag bland alla näringsgrenar valde den, som passade mig minst? En läkare måste vara ett av de två: människovän eller ärelysten. – Det är sant, på den tiden trodde jag mig vara bägge delarna.

Åter var här i dag en liten kvinna, som grät och tiggede och bad, att jag skulle hjälpa henne. Jag känner henne sedan flera år. Gift med en liten tjänsteman, fyra tusen om året eller något sådant, och tre barn. Barnen kommo slag i slag de tre första åren. Sedan har hon fått vara förskonad i fem eller sex år, hon har vunnit igen en smula hälsa och krafter och ungdom, och hemmet har hunnit ordna sig, resa sig litet efter olyckorna. Knappt om brödet naturligtvis, men det går ändå, tycks det. – Så med ens är olyckan där igen.

Hon kunde knappt tala för gråt.

Jag svarade naturligtvis med den vanliga utanläxan, som jag alltid läser upp i liknande fall: min plikt som läkare, och aktningen för människoliv, också det spädaste.

Jag var allvarlig och obevlig. Så

måste hon då gå till sist, skamsen, förvirrad, hjälplös.

Jag annoterade fallet; det var det adertonde i min praktik, och jag är likväl icke kvinnoläkare.

[. . .]

Och plikten, vilken förträfflig skärm att krypa bakom för att slippa göra det, som bör göras.

Men man kan ju inte heller sätta allt på spel, ställning, anseende, framtid, för att hjälpa främmande och likgiltiga människor. Att räkna på deras tystlåtenhet vore väl barnsligt. En väninna kommer i samma knipa, så viskas det ett ord om var hjälp står att få, och snart är man känd. Nej, bäst att hålla sig till plikten, om den också är en målad kuliss, som Potemkins byar. Jag är bara rädd att jag läser upp mitt pliktformulär så ofta, att jag till sist tror på det själv. Potemkin bedrog bara sin kejsarinna, hur mycket föraktligare är det icke att bedraga sig själv.

Ur **Doktor Glas** av Hjalmar Söderberg (1905).